

Marlena Wach, *Regulacyjne i cywilnoprawne aspekty roamingu międzynarodowego, LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2013, ss. 460.*

Recenzowana książka jest pierwszym w literaturze krajowej tak obszernym opracowaniem dotyczącym roamingu międzynarodowego. Praca jest w pełni aktualna, prezentuje bowiem stan prawny z dnia 14 sierpnia 2013 roku. Publikacja pojawiła się w sprzedaży na krótko przed ogłoszeniem przez komisarz unijną ds. telekomunikacji, Neelie Kroes, projektu rozporządzenia dotyczącego utworzenia jednolitego rynku usług telekomunikacyjnych, w tym również roamingu. Autorce udało się jednak uwzględnić w swojej pracy niektóre aspekty tego projektu.

W książce analizowane są głównie cztery zagadnienia:

- 1) czy regulacja roamingu ogólnounijnego oraz przedłużenie jej obowiązywania w postaci rozporządzenia 717/2007 do dnia 30 czerwca 2012 r. były konieczne;
- 2) czy z punktu widzenia rozwoju efektywnej konkurencji zachodziła konieczność wprowadzenia rozporządzeniem 531/2012 rozwiązań strukturalnych;
- 3) czy umowa roamingu międzynarodowego ma charakter zastrzeżenia na rzecz osoby trzeciej, oraz
- 4) czy regulacja roamingu ogólnounijnego ma wpływ na ceny tych usług poza UE.

Książka składa się z sześciu rozdziałów, poprzedzonych wstępem i opatrzonego zakończeniem.

W pierwszym rozdziale pracy Marlena Wach dokonuje analizy rynku, wyjaśnia istotę usług telekomunikacyjnych, wpływ regulacji na ich świadczenie oraz określa rynki właściwe związane z regulowaniem roamingu, a także porównuje regulacje *ex ante* i *ex post*. Przedstawione tu zostały również przyczyny, metody oraz próby dokonania regulacji hurtowego rynku roamingu międzynarodowego w Polsce.

Rozdział drugi został poświęcony analizie regulacji roamingu międzynarodowego w prawie UE. Prezentuje on skutki spowodowane uchwaleniem kolejnych rozporządzeń roamingowych. Zagadnienie roamingu uregulowane jest trzema aktami prawa unijnego, tzn. w ramach rozporządzenia 717/2007, zmienionego rozporządzeniem 544/2009 oraz zastąpionego rozporządzeniem 531/2012. Dodatkowo w grudniu 2012 roku wydano rozporządzenie wykonawcze Komisji 1203/2012 dopełniające postanowienia rozporządzenia 531/2012. Kwestie sankcji związanych z nieprzestrzeganiem rozporządzeń unijnych reguluje na gruncie krajowym ustawa – Prawo telekomunikacyjne z 16 lipca 2004 roku oraz akty wykonawcze do tej ustawy. Wszystkie te akty są szczegółowo analizowane w omawianej publikacji.

Rozdział trzeci to analiza stosunków cywilnoprawnych pomiędzy stronami świadczącymi i korzystającymi z usługi roamingu międzynarodowego, w tym analiza stosunku świadczenia usług na rzecz osoby trzeciej.

Wpływ orzecznictwa sądów polskich, Trybunału Sprawiedliwości oraz stanowisk BEREC w zakresie roamingu na kształt usługi roamingu przedstawiony jest w rozdziale czwartym.

Autorka prezentuje, w rozdziale piątym, materiały porównawcze dotyczące sposobów i metod regulacji roamingu międzynarodowego poza obszarem Unii, tj. w Stanach Zjednoczonych, Szwajcarii oraz w Rosji. Szósty, końcowy rozdział omawia obecne skutki regulacji i planowane dalsze działania. Zawiera też próbę odpowiedzi na pytanie, dlaczego usługa roamingu budzi tyle kontrowersji.

Publikacja w głównej mierze skoncentrowana jest na regulacji prawnej roamingu międzynarodowego w Europie. Pierwsze trzy rozdziały to bardzo wnikliwa analiza europejskich aktów prawnych dotyczących tego zagadnienia. Dają one także możliwość poznania stanowisk głównych uczestników dyskusji dotyczących celowości i sposobu prowadzenia regulacji rynków telekomunikacyjnych.

Poza zakresem rozważań autorki pozostały natomiast wątki ekonomiczno-finansowe, które są niezwykle ważnym elementem uzasadnienia regulacji prowadzonej w tak szerokiej skali. Zabiegi regulacyjne muszą odnosić się do ekonomicznych i technicznych uwarunkowań komunikacji bezprzewodowej. Trudno także dostrzec w pracy bezpośrednio odniesienia do uwarunkowań krajowego rynku usług roamingowych. W rozdziale piątym przytaczane są dane liczbowe prezentujące skalę zjawiska, jakim jest roaming zagraniczny, ale tylko na rynkach szwajcarskim, rosyjskim i amerykańskim. Podobnie rozdział szósty zawiera pewne informacje o wielkościach rynkowych związanych z rozliczeniami międzyoperatorskimi, jednak nie dotyczących rynku polskiego. Poprawa konkurencyjności, która jest głównym uzasadnieniem przywoływanym wielokrotnie przez Komisję Europejską w dyskusjach nad roamingiem, nie została poddana w pracy głębszej analizie. Autorka wyraźnie ogranicza zakres badań do kwestii prawno-regulacyjnych, stwierdzając w szczególności, że jej praca nie ma „na celu dokonania ekonomicznej analizy cen roamingu oraz ich zmian w czasie ani też nie są w książce analizowane kwestie podatkowych rozliczeń odnoszących się do świadczenia usługi roamingu” (s. 33).

Omawiana książka to wynik szczegółowych badań nad rozporządzeniami mającymi początkowo doprowadzić do unormowania, a finalnie do zniesienia opłat za usługę roamingu międzynarodowego. Zawiera ona także analizę opinii i stanowisk wielu podmiotów, które brały udział w ogólnoeuropejskiej dyskusji nad celami i efektami regulacji roamingu.

Praca została oparta na bardzo obszernej literaturze krajowej i dokumentach związanych z procesem regulacji. Biorąc pod uwagę jednak międzynarodowy aspekt analizowanego zagadnienia, uważam, że praca zyskałaby na szerszym wykorzystaniu literatury zagranicznej. Pewien niedosyt budzi opracowanie redakcyjne tekstu, szczególnie pominięcie w wykazie skrótów wielu symbolicznych oznaczeń usług i technologii, których wyjaśnienie znacznie ułatwiłoby lekturę (np. VPN, VPNM, HPMN, NMT450, TRI, FTR, RPO, RPI, RPOH, single IMSI+, single IMSI-, dual IMSI czy ADURM). Również przybliżenie znaczenia takich terminów, jak sieć macierzysta, sieć odwiedzana, eurotaryfa, roaming pasywny czy roaming aktywny ułatwiłoby lekturę tym Czytelnikom, którzy stykają się z problematyką po raz pierwszy.

Niezależnie od powyższych uwag, książka M. Wach to bardzo cenna pozycja na polskim rynku wydawniczym, wpisująca się w obecną ożywioną dyskusję nad planami kolejnych zmian w zakresie roamingu międzynarodowego. Niewątpliwie otwiera ona drogę do dalszych analiz tego tak skomplikowanego, nie tylko pod względem prawnym, lecz także technologicznym i ekonomicznym zagadnienia.

Z pełnym przekonaniem można ją zarekomendować Czytelnikom poszukującym skondensowanej wiedzy na temat europejskiej regulacji roamingu międzynarodowego. Monografia powinna zainteresować prawników i specjalistów zajmujących się sprawami łączności oraz pracowników administracji i operatorów telekomunikacyjnych, a także instytucji regulacyjnych.

Edyta Rosińska-Wielec

Doktorantka w Szkole Głównej Handlowej